

Таким чином створюються умови для досягнення компромісу, який задовольняє суд та сторони процесу: суд зацікавлений у швидкому судовому провадженні (економічна доцільність), прокурор, слідчий — у викритті винних та розкритті тяжких злочинів, а підсудний та його захисник — у пом'якшенні покарання.

Втім, незважаючи на демократичність цього інституту, гостро постає питання його правозастосування.

На думку експертів, на практиці цілком реальна ситуація, коли підозрюваний, проаналізувавши економічну доцільність, буде йти на поступки, щоб убезпечити себе від можливого покарання, і неважливо при цьому, чи винен він насправді. До того ж, слідчі органи будуть масово пропонувати "домовитися".

Враховуючи те, що новий КПК щойно вступив в силу і ми ще не маємо можливості подивитися навіть на перші результати дії цього інституту, ми не можемо об'єктивно говорити про те, чи насправді він сприятиме швидкому вирішенню справ та розвантаженню судових та досудових органів.

Редзель Олександр Валентинович

курсант 4 курсу факультету кримінальної міліції

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

Науковий керівник: Дараган В.В.

Старший викладач

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ОВС ІНФОРМАЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ІНТЕРНЕТ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ЗАГАЛЬНО-КРИМІНАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Становлення нових соціальних відносин і форм власності в інформаційній сфері, тісно зв'язане з розвитком глобальних комп'ютерних мереж, робить усе більш відчутний вплив на більшість важливих процесів функціонування сучасного суспільства. Не залишаються осторонь і процеси, які пов'язані зі злочинністю. Мережі інформаційних технологій створюють передумови як для істотної зміни способів здійснення «традиційних» злочинів, так і для появи нових видів злочинної діяльності, які обумовлюють проведення звичайних та специфічних оперативно-розшукових заходів.

У цьому важко переоцінити важливість формалізованого представлення про сутність і властивості щодо нового для юридичної науки феномена, яким є глобальні комп'ютерні мережі. Останні все частіше виступають не тільки предметом злочинних зазіхань або інструментом злочинної діяльності, але і джерелом цінної інформації про скоєні або плановані злочини. Розуміння суті і відповідних якісних характеристик явищ, пов'язаних з функціонуванням глобальних комп'ютерних мереж у сучасному суспільстві, необхідно для правильної кваліфікації відповідних протиправних діянь, правильного вибору методів і прийомів ведення оперативно-розшукових заходів та слідства. У той же час багато проблем сучасних глобальних комп'ютерних мереж вимагають проведення міждисциплінарних досліджень, заснованих на застосуванні різних підходів, моделей і теорій. У цілому систематизація знань у даній області повинна сприяти становленню теорії протидії злочинам в глобальних комп'ютерних мережах, розробці на цій основі ефективних правових механізмів, удосконалюванню нормативної бази.

Відомо, що аналіз відкритих інформаційних джерел забезпечує одержання цінної інформації для правоохоронної діяльності. Очевидно, інформація, що

представляє оперативний інтерес для правоохоронних органів, може добуватися і шляхом контент-аналізу інформаційних ресурсів глобальних комп'ютерних мереж. Глобальні мережі становлять важливе джерело інформації, і зокрема інформації про способи скоєння злочинів, потерпілих і потенційних жертв злочинів у сфері нових інформаційних технологій та за допомогою їх, осіб, що скоїли або підготовляють подібні злочини, вчинені злочини в глобальних мережах, кримінальні зв'язки підозрюваних у скоєнні таких злочинів, тенденції злочинності, розшукуваних осіб тощо.

Інтернет стає способом убезпечення й в цілому полегшення різних форм протиправної діяльності, у тому числі й таких злочинів загально кримінальної спрямованості, як незаконний обіг зброї, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів, шахрайство. За допомогою Інтернету підшукуються особи достатніх статків для грабежів, розбоїв, збувається майно отримане злочинним шляхом, особи зговорюються, домовляються про скоєння злочинів, діляться злочинним досвідом і т. п.

З урахуванням цього, інформаційне забезпечення оперативно-розшукової діяльності з використанням глобальної мережі Інтернет має передбачати обов'язковий моніторинг зазначених проявів кримінального характеру, причому на засадах не тільки систематичного та цілеспрямованого пошуку інформації про події та факти, що становлять оперативний інтерес, але й комплексного застосування самих можливостей Інтернету з традиційним для оперативно-розшукової діяльності арсеналом заходів та засобів протидії злочинам загальнокримінальної спрямованості.

Утім треба визнати, що у переважній більшості випадків отримана за результатами моніторингу інформація потребує додаткових перевірок, а безпосереднє викриття осіб, пов'язаних із учиненням злочинів загальнокримінальної спрямованості, - комплексного застосування оперативно-розшукового інструментарію, причому як в самої Інтернет-мережі, так і під час фізичних контактів з особами, що становлять оперативний інтерес.

І. Ф. Хараберюш та О. І. Хараберюш пропонують для вилучення необхідної інформації з глобальної мережі Інтернет використовувати такі інформаційні ресурси [1, с. 99]:

1. Каталоги – це рубрика тори або класифікатори, які систематизують велику кількість документів, що значно полегшує пошук інформації. Але для ефективного використання каталогу необхідно знати принцип його структурування, без чого знайти необхідну інформацію практично неможливо.

2. Пошукові системи, які здійснюють різне маніпулювання з інформацією: індексування тексту та пошук по одному чи декількома ключовими словами (по індексу): морфологічний пошук – ототожнювання різних граматичних форм; ранжування щодо відповідності документа запиту. Найбільш ефективними та зручними пошуковими системами є: Яндекс (<http://www.yandex.ru>), Апорт (<http://www.aport.ru>), Рамблер (<http://www.rambler.ru>), МЕТА (<http://www.meta.com.ua>) тощо.

3. Он-лайн бази даних. В Інтернеті існують електронні бібліотеки, в яких накопичується різна інформація. Прикладом можуть бути «Національна електронна бібліотека» (<http://www.nns.ru>), Публічна Інтернет бібліотека (<http://www.pablic.ru>), Відомості Верховної Ради (<http://www.rada.ua>) тощо. Оперативний співробітник дуже швидко може знайти потрібну інформацію, наприклад, про усі законодавчі акти, які діють в Україні щодо протидії злочинності у сфері нових інформаційних технологій на сайті Верховної ради.

4. Форуми та чати. Це сайти, на яких може проходити обмін інформацією в режимі реального часу (телеконференції). Корисним може бути участь у

спеціалізованих телеконференціях, де розглядаються проблеми, що цікавлять оперативного співробітника. Таке спілкування дає можливість поповнити перелік способів щодо реалізації методу ОРД «оперативна установка» [1, с. 99].

Ресурси мережі Інтернет умовно можна розподілити на наступні види:

- інформаційно-динамічні масиви;
- сфери цілеспрямованого обміну певної інформації;
- статистичні пошукові бази даних цільової довідкової інформації по конкретних об'єктах.

Інформаційно-динамічні масиви. Глобальна мережа Інтернет є публічним ресурсом глобального масштабу і елементом сучасного інформаційного суспільства, яка містить статистичну, адміністративну, правову, довідкову, енциклопедичну, аналітичну, комерційну, управлінську та соціологічну інформацію. Тому об'єм інформації і ступінь її поновлення в мережі в сукупності характеризують Інтернет як перспективне джерело інформації. Так, наведення довідок, передбачають отримання з різних установ шляхом запитів певних відомостей, може бути доповнено довідковими даними з відкритих джерел інформаційних ресурсів. За допомогою популярних пошукових систем при введенні ключових слів можна отримати достатню кількість ресурсів для подальшого вивчення [2]. Особливість таких форм отримання інформації є те, що вони не обмежуються українським сегментом глобальної мережі і дозволяють отримати інформацію з сегментів країн ближнього і далекого зарубіжжя.

Сфери цілеспрямованого обміну певної інформації. Сукупність певних інтересів і потреб індивідуумів приводить до формування певних соціальних груп. Не виключенням в цьому аспекті є і глобальна мережа Інтернет, яка, виходячи зі своїх можливостей, сприяє таким процесам. Консолідація інтересів і потреб привела до появи і розвитку ресурсів для цілеспрямованого обміну певною інформацією. Прикладом можуть бути наступні сайти: електронної комерції (infocar.ua, price.ua, auction.com.ua та ін.); соціальні мережі (vkontakte.ru, odnoklassniki.ru, facebook.com та ін.); бажуючих познайомитись (flirt.com.ua, loveplanet.ru та ін.).

Інноваційною технологією пошуку викрадених речей і встановлення причетних осіб є вивчення пропозицій в Інтернет-магазинах і на аукціонах. Аналіз структурних категорій таких систем дозволяє зробити відбір певних речей по ідентифікаційних ознаках.

Статистичні пошукові бази даних цільової довідкової інформації по конкретних об'єктах. Крім динамічних масивів, в мережі спостерігається сукупність елементів з позитивною кореляцією спрямованості, яка притаманна обліковими системам. Відтак перспективним напрямком є використання саме інформаційних систем, які є готовими базами даних для предметного пошуку конкретної інформації по об'єктах. Але такі бази даних, як правило, потребують реєстрації чи плати для входу.

Отже, ступінь інформаційної насиченості не може бути досягнутий одним способом, а пропорційно залежить від кількості і якості різноманітних джерел. Інформаційне забезпечення з використанням мережі Інтернет істотно підвищує насиченість, так як дає можливість отримувати інформацію з різноманітних баз даних, які функціонують в цій мережі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хараберюш І.Ф., Хараберюш О.І. Інтернет та локальні мережі як джерело отримання оперативно-значимої інформації //Вісник ЛДУВС. Спеціальний випуск: у 2-х ч. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2007. – Ч. 1. – С. 99.

Денежко Олександр Валерійович
курсант 4 курсу факультету з підготовки слідчих
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ
науковий керівник: Сліпченко В.І.
Кандидат юридичних наук, доцент, майор міліції

АРЕШТ НА КОРЕСПОНДЕНЦІЮ ЗА КПК УКРАЇНИ 1960 РОКУ ТА КПК УКРАЇНИ 2012 РОКУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Стаття 8 Конвенції про громадянські й політичні права закріплює право на таємницю кореспонденції [1,с.12]. Вказане право, відповідно до національного законодавства (ст. 32 Конституції України, ст. 187 КПК 1960р., ст. 261 КПК 2012р.) може обмежуватись у випадках, що прямо встановлені останнім. Так, зокрема, у випадку, коли в кореспонденції містяться докази, що мають значення для вирішення справи - вона може бути долучена до судової справи попри наявність згоди на це фізичних осіб, яких вона стосується. Однак з метою захисту даного права від можливих порушень з боку інших осіб законодавець регламентує заборону поширення інформації отриманої внаслідок накладення арешту на кореспонденції.

Арешт на кореспонденцію за КПК 1960р.

Накладення арешту на кореспонденцію – слідча дія, що може бути проведена до порушення кримінальної справи у разі запобігання злочину При проведенні цієї слідчої дії слідчий повинен вживати заходів до того, щоб не були розголошені виявлені при цьому обставини особистого життя фізичної особи (ст. 185 КПК України). Як гарантія дотримання цього права особи може слугувати проведення слухання справи у закритому судовому засіданні [2,с.94].

Однак в будь-якому випадку, лише в судовому порядку повинна доводитись легітимність порушення цього права, а також підтвердження того, що це порушення здійснювалось з метою запобігання злочинів чи з'ясування істини під час розслідування кримінальної справи, а також те, що іншими способами одержати таку інформацію було неможливо.

В законі чітко встановлено, за наявності яких підстав і в якій процесуальній формі допускається таке серйозне обмеження одного з найістотніших конституційних прав особи, причому навіть таємно від неї.

У практиці Європейського суду з прав людини знайшла відображення система критеріїв правомірності втручання в приватне життя, яке включає такі вимоги:

- втручання допускається виключно відповідно до закону;
- таке втручання дійсно необхідне в демократичному суспільстві [1,с.17].

Поняття "необхідність втручання в демократичному суспільстві" обумовлене легітимністю мети втручання і дотримання принципу пропорційності, тобто балансу інтересів захисту національної безпеки та серйозності втручання.